

Реформування системи Адміністративного судочинства в Україні

Адміністративне судочинство відіграє важливу роль у забезпеченні прав громадян та юридичних осіб у відносинах з органами державної влади. В Україні система адміністративного судочинства пройшла значні зміни за останні десятиліття. Реформування цієї галузі є критичним для ефективного функціонування правової системи, адже воно спрямоване на удосконалення механізмів захисту прав громадян і контролю за діяльністю державних органів. Розглянемо основні етапи розвитку та проблеми адміністративного судочинства, а також запропонуємо можливі шляхи його подальшого реформування.

Становлення адміністративного судочинства в Україні бере свій початок з прийняття Конституції України у 1996 році, яка закріпила право громадян на судовий захист від рішень, дій або бездіяльності органів державної влади. Одним із ключових кроків у цьому напрямку стало прийняття в 2005 році Кодексу адміністративного судочинства України (КАСУ), який визначив процедуру вирішення адміністративних спорів та механізми захисту прав і свобод громадян у відносинах з державними органами [1].

Система адміністративного судочинства в Україні включає адміністративні суди всіх інстанцій: окружні адміністративні суди, апеляційні адміністративні суди та Вищий адміністративний суд України. Основним завданням цих судів є забезпечення справедливого судочинства у спорах, пов'язаних з діяльністю органів влади.

Незважаючи на досягнення в розвитку адміністративного судочинства, існує низка проблем, які потребують вирішення:

1) Незбалансоване навантаження на суди. Окружні адміністративні суди часто перевантажені справами, що призводить до затримок у розгляді справ і створює ризик погіршення якості судових рішень [2, С. 45-60].

2) Недосконалість правового регулювання. В процесі реформування адміністративного судочинства постійно виникають проблеми, пов'язані з неоднозначністю тлумачення норм КАСУ. Деякі положення закону є занадто загальними або навіть суперечливими, що ускладнює їх застосування на практиці [3, С. 17-30].

3) Недостатнє використання інформаційних технологій. Хоча введення електронного судочинства в Україні стало важливим кроком вперед, багато судів все ще не повною мірою використовують ці технології. Це призводить до затримок у розгляді справ, особливо під час пандемії COVID-19, коли необхідність у віддаленій роботі стала критичною [4, С.78-95].

Одним із основних напрямів реформування є оптимізація судової системи. Перш за все, необхідно зменшити навантаження на окружні адміністративні суди. Це може бути досягнуто шляхом перегляду юрисдикції цих судів і запровадження механізмів розгляду дрібних адміністративних

справ на рівні місцевих судів або через процедуру спрощеного судочинства. Такий підхід дозволить зосередити ресурси судів на складних і важливих справах [5, С.12-34].

Важливим аспектом реформування є підвищення професійного рівня суддів адміністративних судів. Необхідно впроваджувати програми підвищення кваліфікації для суддів та судових працівників з метою оновлення знань та навичок, необхідних для ефективного розгляду складних адміністративних справ [6, С.38-52].

З метою прискорення розгляду справ та підвищення ефективності адміністративного судочинства необхідно продовжувати впровадження інформаційних технологій, зокрема електронного документообігу, дистанційних засідань та інших цифрових інструментів. Ці заходи вже впроваджуються, але їх необхідно поширити на всі рівні судової системи [7, С. 66-85].

Важливим аспектом реформування є адаптація українського адміністративного законодавства до європейських стандартів. Європейський суд з прав людини відіграє значну роль у встановленні правових стандартів для країн-учасниць Ради Європи. Гармонізація правових норм дозволить забезпечити більшу правову визначеність та ефективність захисту прав громадян [8].

Однією з найважливіших проблем адміністративного судочинства залишається нерівномірне навантаження на суди першої інстанції, що спричиняє затримки в розгляді справ і знижує якість судових рішень. Водночас, підвищення кваліфікації суддів і вдосконалення механізмів розгляду адміністративних справ на різних рівнях судової системи сприятиме підвищенню якості рішень та ефективності правосуддя в цілому. Okремо варто відзначити необхідність спрощення процедур та вдосконалення доступу громадян до судочинства, що можливо через впровадження електронного судочинства та спрощеного розгляду малозначних адміністративних справ.

Гармонізація адміністративного законодавства України з європейськими стандартами, особливо враховуючи прецедентну практику Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), є важливим напрямком реформування. Це дозволить не тільки підвищити рівень правової визначеності, але й створить умови для більш прозорого та передбачуваного правосуддя. Використання прецедентного права ЄСПЛ дозволить уніфікувати підходи до розгляду адміністративних справ і підвищить довіру громадян до судової системи.

Оскільки адміністративне судочинство виступає критичним інструментом у взаємодії громадян із державними органами, його реформування сприятиме побудові прозорої, справедливої та ефективно системи правосуддя. Успішне реформування забезпечить реалізацію основоположного принципу правової держави — верховенства права, і гарантуватиме справедливий судовий розгляд кожної адміністративної справи у розумні строки.

Реформування системи адміністративного судочинства в Україні є ключовим елементом для забезпечення ефективного захисту прав і свобод громадян у відносинах з органами державної влади. Нинішня система, хоча

і зазнала значних змін з моменту свого становлення, все ще має низку структурних і процедурних недоліків, що перешкоджають належному здійсненню правосуддя. Проблеми перевантаженості судів, складності правозастосування, недостатнього використання інформаційних технологій та відсутність єдиного підходу до тлумачення законодавства потребують негайного вирішення.

Зрештою, подальше реформування системи адміністративного судочинства сприятиме побудові стабільної правової системи в Україні, що відповідає європейським стандартам, підвищить рівень правової визначеності та забезпечить надійний захист прав громадян у відносинах з державними органами. Це створить фундамент для розбудови ефективної демократичної держави, де правосуддя буде доступним, прозорим та справедливим для кожного громадянина.

Література

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
2. Лаврик Ю. "Актуальні проблеми перевантаження адміністративних судів". Журнал "Право і суспільство", 2022. С. 45-60.
3. Коваль О.М. "Недосконалість адміністративного законодавства в Україні". Правовий огляд, №3, 2021. С. 17-30.
4. Журавель С. В. "Роль електронного судочинства в Україні: виклики та перспективи". – К.: Науковий вісник, 2020. С.78-95
5. Державна судова адміністрація України. Аналітичний звіт про навантаження на суди за 2022 рік. С. 12-34.
6. Бойко І. О. "Професійна підготовка суддів: виклики сучасності". – Юридичний науковий журнал, №4, 2021. С. 38-52,
7. Петренко В. М. "Електронне судочинство: міжнародний досвід і можливості для України". – Вісник адміністративного права, 2021. С. 66-85.
8. Європейський суд з прав людини. Прецеденти та вплив на українське адміністративне судочинство. URL: <https://www.echr.coe.int/>

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**